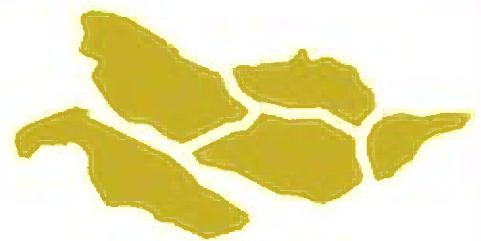

Kostentoedeling Wegenheffing

Onderzoek naar 'gebiedskenmerken'

waterschap
**Hollandse
Delta**

Eindversie

13 december 2024

VERANTWOORDING

Waterschap

waterschap Hollandse Delta
Handelsweg 100
2988 DC Ridderkerk

Postbus 4103
2980 GC Ridderkerk
t 088 974 33 00
f 088 974 30 01
i www.wshd.nl

Auteur/coördinatie

██████████ (WSHD)
██████████ (HHSK)
██████████ (WSRL)

Versie

13 december 2024
Eindversie

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Context.....	1
1.2	Leeswijzer.....	1
2	Wegenheffing op basis van de huidige methode Delfland	2
2.1	Algemeen.....	2
2.2	Waterschap Rivierenland (WSRL)	2
2.3	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK)	3
2.4	Waterschap Hollandse Delta (WSHD).....	3
3	Toedeling op basis van gebiedskenmerken	4
3.1	Kengetallen	4
3.2	Gebiedskenmerk Ingezetenen voor bepalen aandeel Ingezetenen	4
3.3	Gebiedskenmerk Ongebouwd voor bepalen aandeel Ongebouwd	4
3.4	Gebiedskenmerk Natuur voor bepalen aandeel Natuur	6
3.5	Resumé	8
4	Gevoeligheidsanalyse	10
4.1	Introductie	10
4.2	WSRL	10
4.3	HHSK	11
4.4	WSHD.....	11
5	Vervolgprocedure	12

BIJLAGEN

Bijlage 1: Voorstel voor aanpassing Reglement	13
--	-----------

1 INLEIDING

1.1 Context

Bij de Eerste Kamer ligt momenteel een wetsvoorstel tot wijziging van de Waterschapswet, waarin de watersysteemheffing wordt aangepast. Het huidige model op basis van waardeverhoudingen (methode Delfland) wordt aangepast naar een gebiedsmodel, waarbij het aandeel ongebouwd en het aandeel natuur wordt bepaald op basis van gebiedskenmerken ha ongebouwd c.q. natuur per 1.000 inwoners. In dit model zijn specifieke knelpunten van de methode Delfland, zoals de 'weeffout'¹, opgelost en het model is zodanig ingesteld, dat het kan worden ingevoerd zonder grote schokken voor de verschillende belastingcategorieën.

In het wetsvoorstel is geen verandering van de Wegenheffing doorgevoerd, waardoor drie waterschappen -Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK), Waterschap Rivierenland (WSRL) en Waterschap Hollandse Delta (WSHD)- moeten bezien hoe dit wordt opgelost. Voor Waterschap Scheldestromen speelt deze problematiek niet, omdat de kosten voor het wegenbeheer via de watersysteemheffing worden bekostigd. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft inmiddels het beheer van (nagenoeg) alle waterschapswegen overgedragen aan de gemeenten en verwacht dat het niet meer nodig is een kostentoedelingsverordening voor de wegenheffing op de nieuwe manier op te stellen.

In eerste instantie lijkt een overgang naar het gebiedsmodel voor HHSK, WSRL en WSHD logisch, maar als de regressielijnen voor de watersysteemheffing zouden worden toegepast, levert dit grote verschillen op ten opzichte van de huidige heffingen. In dit rapport wordt nader ingegaan op de mogelijkheden om gebiedskenmerken toch te gebruiken voor de nieuwe kostentoedeling van de wegenheffing.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt eerst ingegaan op de huidige systematiek bij de drie wegbeherende waterschappen voor de wegenheffing op basis van de waardeverhoudingen (methode Delfland). Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 nagegaan op welke wijze de verschillen overbrugd kunnen worden om algemene gebiedskenmerken te kunnen bepalen. Tenslotte wordt in hoofdstuk 4 een voorstel voor vervolg geformuleerd.

¹ De 'weeffout' betreft de waardebepaling van de categorie 'Ongebouwd (niet zijnde natuurterreinen)' inclusief de waarde van de openbare wegen en spoorwegen. De waarde van deze infrastructuur per hectare is echter een factor 20 tot 200 groter dan de waarde van landbouwgrond. Omdat het toedelingspercentage wordt bepaald op basis van de totale waarde, maar de heffing per hectare wordt opgelegd, betaalt landbouwgrond veel meer dan de infrastructuur. Dit wordt de 'weeffout' genoemd.

2 WEGENHEFFING OP BASIS VAN DE HUIDIGE METHODE DELFLAND

2.1 Algemeen

In het provinciaal Reglement van Bestuur van de drie wegbeherende waterschappen zijn de wettelijke kaders vastgelegd voor de kostentoedeling op de wegenheffing. De regelgeving is gebaseerd op de combinatie van solidariteit en profijt, zoals ook de huidige watersysteemheffing in de Waterschapswet is vastgelegd. Daarbij vormt het Ingezetenen-aandeel het solidariteitsgedeelte, terwijl het profijtgedeelte door de belastingcategorieën 'Gebouwd', 'Ongebouwd (niet zijnde natuurterreinen)'² en 'Natuur' op basis van onderlinge waardeverhoudingen wordt verdeeld.

Binnen het door de provincie aangewezen taakgebied voor het wegenbeheer zijn in deze methode dus de maatgevende kengetallen:

- De inwonerdichtheid in inwoners/km²
- De WOZ-waarde van 'Gebouwd'
- De waarde van 'Ongebouwd'
- De waarde van 'Natuur'

De wijze waarop deze kengetallen worden gebruikt zijn per waterschap verschillend. In de volgende paragrafen wordt dit verder uitgewerkt.

Verder moet worden opgemerkt, dat er -in tegenstelling tot de watersysteemheffing is- bij de wegenheffing géén mogelijkheid is tot differentiatie binnen de verschillende belastingcategorieën. De wegenheffing kent dan ook geen differentiatie voor blijv. buitendijkse gebieden, bemalen gebied, glasopstanden, etc.

2.2 Waterschap Rivierenland (WSRL)

In het provinciaal Reglement voor WSRL³ is het taakgebied voor het wegenbeheer begrensd tot de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden en zijn de volgende kaders voor de kostentoedeling vastgelegd (zie [WSRL hfdst. 4](#)):

- Het ingezetenen-aandeel wordt bepaald door de inwonerdichtheid, inclusief de mogelijkheid voor het Algemeen Bestuur om het percentage met 10% extra te verhogen;
- De waardeverhoudingen tussen het aandeel 'Gebouwd', het aandeel 'Ongebouwd' en het aandeel 'Natuur' bepaalt de toedeling van het restant;
- Bij het bepalen van de waarde 'Ongebouwd' wordt de waarde van de openbare wegen buiten beschouwing gelaten.

Het eerste en het laatste punt geeft de bijzondere situatie voor de wegenheffing van WSRL.

- Enerzijds wordt de mogelijkheid geboden om het ingezetenen-aandeel met 10% te verhogen. Daarom is het ingezetenen-aandeel hoger dan bij de andere twee waterschappen.
- Anderzijds wordt met de laatste bepaling bepaald, dat er de 'weeffout' UIT de wegenheffing wordt gehaald.

Met ingang van 1 januari 2022 heeft WSRL de volgende toedelingspercentages vastgesteld.

• Ingezetenen	50,00%
• Gebouwd	44,79%
• Ongebouwd (niet zijnde natuurterreinen)	5,13%
• Natuur	0,08%

² De belastingcategorie 'Ongebouwd, niet zijnde natuurterreinen' wordt in het verdere rapport korthedshalve als 'Ongebouwd' aangeduid.

³ Het Reglement van Bestuur van waterschap Rivierenland wordt vastgesteld door de provincie Gelderland. De wegenbeheertaak wordt echter alleen uitgevoerd binnen de provincie Zuid-Holland. Derhalve is in eerste instantie overleg gevoerd met de provincie Zuid-Holland ten aanzien van de inhoudelijke aspecten. De procedure voor aanpassing van het Reglement vereist afstemming tussen beide provincies.

2.3 Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK)

In het provinciaal Reglement voor HHSK is het taakgebied voor het wegenbeheer begrensd tot de Krimpenerwaard en zijn de volgende kaders voor de kostentoedeling vastgelegd (zie [HHSK hfdst. 6](#)):

- Het Ingezetenen-aandeel wordt bepaald door de inwonerdichtheid, zonder de mogelijkheid voor het Algemeen Bestuur om het percentage met 10% extra te verhogen;
- De waardeverhoudingen tussen enerzijds het aandeel 'Gebouwd' en anderzijds het aandeel 'Ongebouwd' én 'Natuur' samen wordt gebruikt voor de toedeling van het restant;
- De toedeling tussen 'Ongebouwd' en 'Natuur' gebeurt op basis van het aantal hectares.

Dit laatste punt geeft de bijzondere situatie voor de wegenheffing HHSK aan, waarbij het aandeel voor Natuur veel hoger is dan bij de andere waterschappen. Als gevolg daarvan is ook de heffing per hectare Natuur veel hoger dan bij WSRL en WSHD (en even hoog als de heffing van een hectare Ongebouwd).

Met ingang van 1 januari 2024 heeft HHSK de volgende toedelingspercentages vastgesteld.

• Ingezetenen	32,00%
• Gebouwd	61,46%
• Ongebouwd (niet zijnde natuurterreinen)	5,42%
• Natuur	1,12%

2.4 Waterschap Hollandse Delta (WSHD)

In het provinciaal Reglement voor WSHD is het taakgebied voor het wegenbeheer gedefinieerd voor Voorne-Putten, Rozenburg, Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard en IJsselmonde. Daarbij zijn de volgende kaders voor de kostenvoorwaarden vastgelegd (zie [WSHD hfdst. 5](#)):

- Het ingezetenen-aandeel wordt bepaald door de inwonerdichtheid, zonder de mogelijkheid voor het Algemeen Bestuur om het percentage met 10% extra te verhogen;
- De waardeverhoudingen tussen het aandeel 'Gebouwd', het aandeel 'Ongebouwd' en het aandeel 'Natuur' bepaalt de toedeling van het restant;
- In 2022 is als extra bepaling opgenomen, dat het Algemeen Bestuur één of meer belasting-categorieën kan vrijstellen van de heffingsplicht.

Op basis van deze kaders is het solidariteits-gedeelte via de Ingezetenenheffing op 40% vastgesteld en is het profijt-gedeelte via de waardeverhoudingen van de verschillende categorieën (inclusief de infrastructuur en dus de weeffout) in 2020 vastgesteld. Daarom is het aandeel Ongebouwd hoger dan bij de andere waterschappen.

Door het laatste punt is de vigerende kostentoedelingsverordening per 1 januari 2023 partieel aangepast en zijn Ongebouwd en Natuur vrijgesteld van de wegenheffing.

De huidige kostentoedelingsverordening van WSHD is op 1 januari 2021 ingegaan en op 1 januari 2023 partieel aangepast. Daarbij gelden de volgende toedelingspercentages.

	per 1-1-2021	per 1-1-2023
• Ingezetenen	40,00%	40,00%
• Gebouwd	50,15%	60,00%
• Ongebouwd (niet zijnde natuurterreinen)	9,76%	0,00%
• Natuur	0,09%	0,00%

Momenteel loopt een traject binnen WSHD, waarbij onderzocht wordt of het beheer van de wegen in het buitengebied kan worden overgedragen naar de gemeenten. Dit is een traject van 10 jaar, waarbij (gemeente voor gemeente) het onderzoek en de besluitvorming over de overdracht wordt uitgewerkt.

Na een overdracht, moet de provincie het taakgebied, waarin het wegenbeheer door het waterschap wordt uitgevoerd, aanpassen en moet het waterschap de KTV voor de wegenheffing aanpassen.

3 TOEDELING OP BASIS VAN GEBIEDSKENMERKEN

3.1 Kengetallen

Voor de nieuwe watersysteemheffing wordt de toedeling van de watersysteemkosten gedaan op basis van een beperkt aantal kengetallen, die specifiek zijn voor het (watersysteem)beheergebied. Daarmee worden dan de gebiedskenmerken bepaald, waarmee de nieuwe (watersysteem)toedingsverordening moet worden bepaald op basis van een 'regressielijn', die is bepaald vanuit het principe dat het systeem van gebiedskenmerken vergelijkbare percentages oplevert in vergelijking met de oude systeem op basis van de methode Delfland.

Als deze zelfde kengetallen worden bepaald voor het taakgebied van het wegenbeheer, dan geeft dat het overzicht, zoals in tabel 1 is aangegeven.

		WSRL	HHSK	WSHD
Kengetallen				
Aantal inwoners	[# inw]	244.000	80.256	760.000
Oppervlakte	[ha]	40.087	14.140	87.849
Ongebouwd	[ha]	29.178	9.898	63.162
Natuur	[ha]	3.743	2.038	11.586
Gebiedskenmerken				
Inwonerdichtheid	[inw/km ²]	609	568	866
Ongebouwd	[ha/1.000 inw]	120	123	83
Natuur	[ha/1.000 inw]	15	25	15

Tabel 1: Kengetallen en gebiedskenmerken voor het wegenbeheer

3.2 Gebiedskenmerk Ingezetenen voor bepalen aandeel Ingezetenen

Zoals uit tabel 1 blijkt, ligt de inwonerdichtheid van de drie wegbeherende waterschappen binnen de bandbreedte van 500 - 1.000 inwoners per km². Toch blijkt uit hoofdstuk 2 dat het solidari-teitsdeel via het ingezetenen-aandeel verschillende percentages oplevert: 32% bij HHSK, 40% bij WSHD en 50% bij WSRL.

Aangezien hierbij de bestuurlijke afwegingsruimte van het Algemeen Bestuur maatgevend⁴ is, wordt voorgesteld om de invulling van dit gebiedskenmerk te handhaven en op dit punt geen wijzigingen aan te brengen in het Reglement van Bestuur van de drie wegbeherende waterschappen.

3.3 Gebiedskenmerk Ongebouwd voor bepalen aandeel Ongebouwd

In de verschillende Reglementen van Bestuur vertonen de eisen voor het toedelen van het aandeel Ongebouwd grote verschillen. Desondanks blijken de toebedeelde percentages Ongebouwd voor HHSK en WSRL ongeveer gelijk: 5,42% resp. 5,13%, terwijl het gebiedskenmerk Ongebouwd ook ongeveer gelijk is. Dit wordt veroorzaakt, omdat de weeffout via het Reglement op verschillende wijze is 'opgelost':

- Bij WSRL is de weeffout opgelost door het buiten beschouwing laten van de waarde van de infrastructuur bij de bepaling van de waardeverhoudingen.
- Bij HHSK is de weeffout 'opgelost' omdat de waarde van gebouwd wordt vergeleken met de waarde van ongebouwd en natuur samen. De verdeling tussen ongebouwd en natuur gebeurt vervolgens op basis van het aantal ha Ongebouwd resp. Natuur.

Bij WSHD is er in de huidige wegenheffing nog sprake van een grote 'weeffout', omdat de waarde van de infrastructuur zwaar meetelt in het aandeel 'Ongebouwd'. De situatie bij WSHD was ook in 2010 aanleiding om via de motie Martijn-Ortega een aanpassing te doen in de watersysteem-

⁴ Zie ook de uitspraak van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State d.d. 28 juli 2010, nr. 200909002/1/H2

heffing, waarbij de tariefdifferentiatie voor de openbare wegen op maximaal 400% mocht worden gesteld.

Voor de wegenheffing is echter géén tariefdifferentiatie toegestaan. Gezien de vele Infrastructuur (A15, A16, HSL-lijn, Betuwe-spoorlijn, pijpleidingstraat, etc.) tikt dit zwaar door in de toedeling van het aandeel Ongebouwd in de huidige verordening. Zoals in § 2.4 is genoemd is deze waarde vastgesteld op 9,76% (zie § 2.4).

Om het effect van de weffout in beeld te brengen is op basis van de vastgestelde waarden in 2020 een herberekening gedaan. Daarbij is de waarde van de Infrastructuur wél en niet meegerekend in de bepaling van onderlinge waardeverhoudingen (in het laatste geval dus conform de methode van WSRL). Dit geeft het volgende beeld:

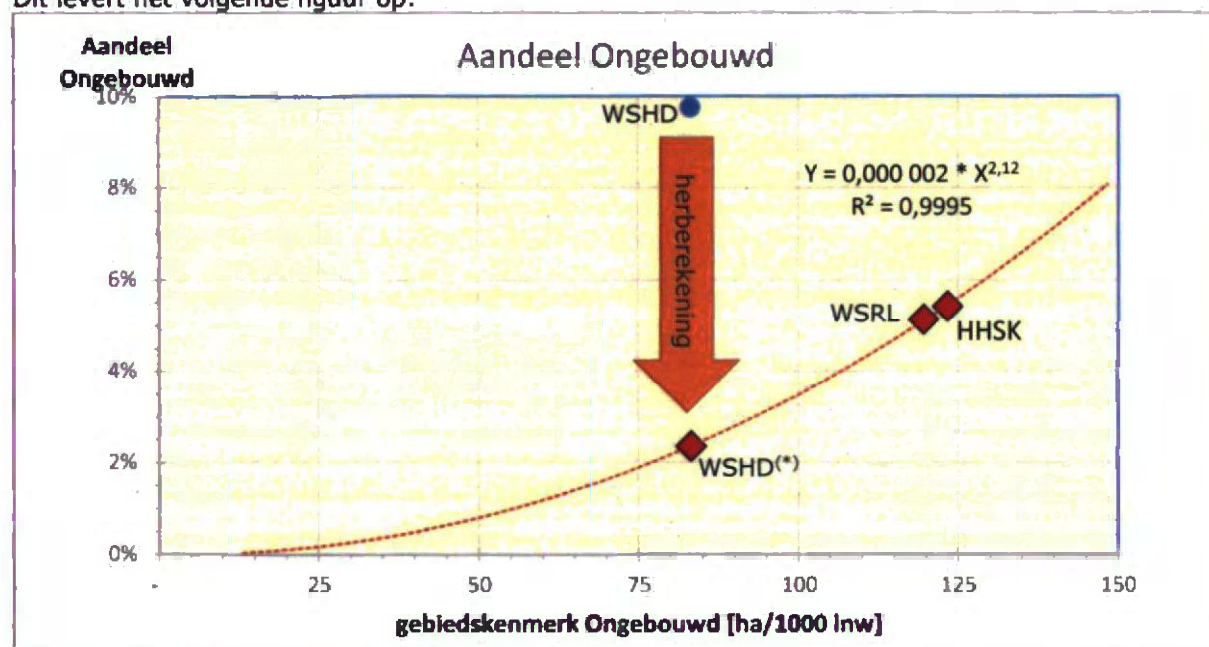
Wegentoedelingspercentages WSHD	per 1-1-2021 met infrastructuur	herberekend zonder Infrastructuur
• Ingezetenen	40,00%	40,00%
• Gebouwd	50,15%	57,55%
• Ongebouwd (niet zijnde natuurterreinen)	9,76%	2,35%
• Natuur	0,09%	0,10%

Als de overgang naar het nieuwe systeem op basis van gebiedskenmerken niet te grote afwijkingen ten opzichte van het huidige systeem mag opleveren, dan kan er een regressielijn bepaald worden op basis van de gegevens uit tabel 2. In eerste instantie is gekeken naar een rechte lijn, maar dit gaf toch nog relatief grote afwijkingen. Daarom is de beste fit voor de gebiedskenmerk op basis van een machts-functie bepaald. Dat betekent dat het aandeel sterker stijgt als het gebiedskenmerk toeneemt. Oftewel, er wordt door Ongebouwd een groter aandeel van de kosten voor het wegenbeheer bijgedragen naarmate het aantal ha ongebouwd per 1.000 inwoners stijgt.

	Gebiedskenmerk [ha/1.000 inw]	Huidig aandeel Ongebouwd
WSRL	120	5,13%
HHSK	123	5,42%
WSHD	83	2,35% (*)

Tabel 2: Gegevens voor de regressielijn Ongebouwd
(*) Herberekend aandeel zonder waarde Infrastructuur

Dit levert het volgende figuur op:

Figuur 1: Bepalen regressielijn Ongebouwd

Op basis van het herrekenende punt voor WSHD is de volgende regressielijn bepaald:

$$\text{Percentage Ongebouwd} = 0,000\,002 * \left(\frac{\text{ha ongebouwd}}{1000 \text{ inwoners}} \right)^{2,12} \quad [1]$$

Deze regressielijn levert de volgende uitkomsten op:

	Gebiedskenmerk [ha/1.000 inw]	Huidig aandeel Ongebouwd	Berekend aandeel	afwijking
WSRL	120	5,13%	5,08%	-0,05
HHSK	123	5,42%	5,42%	0,0
WSHD	83	2,35% (*)	2,35%	0,0

Tabel 3: Aandeel Ongebouwd op basis van Gebiedskenmerken

(*) Herberekend aandeel zonder waarde infrastructuur

Voor HHSK en WSHD zijn er geen afwijkingen tussen het huidige (herberekende) aandeel en de berekende waarde op basis van het gebiedskenmerk. Voor WSRL wijkt het berekende aandeel slechts 1% af van het huidige vastgestelde aandeel.

Derhalve wordt geconcludeerd dat voor Ongebouwd een toepassing van gebiedskenmerken mogelijk is op basis van formule [1].

3.4 Gebiedskenmerk Natuur voor bepalen aandeel Natuur

Het toedelingspercentage voor Natuur bij HHSK wijkt fors af van de percentages bij WSRL en WSHD, omdat ook het Reglement van HHSK op dit punt ook een grote afwijking kent (zie § 2.2) (mede om de 'weeffout' in de wegenheffing te mitigeren).

De gebiedskenmerken voor WSRL en WSHD zijn nagenoeg gelijk en ook de afgeleide percentages zijn ongeveer gelijk.

Om toch een regressielijn te kunnen bepalen is voor HHSK een herberekening gemaakt, waarbij het uitgangspunt van de watersysteemheffing is gebruikt, waarbij de waarde van natuur op 20% gesteld wordt van de waarde van agrarische percelen. (Dit wordt immers ook toegepast voor de wegenheffing van WSRL en WSHD.)

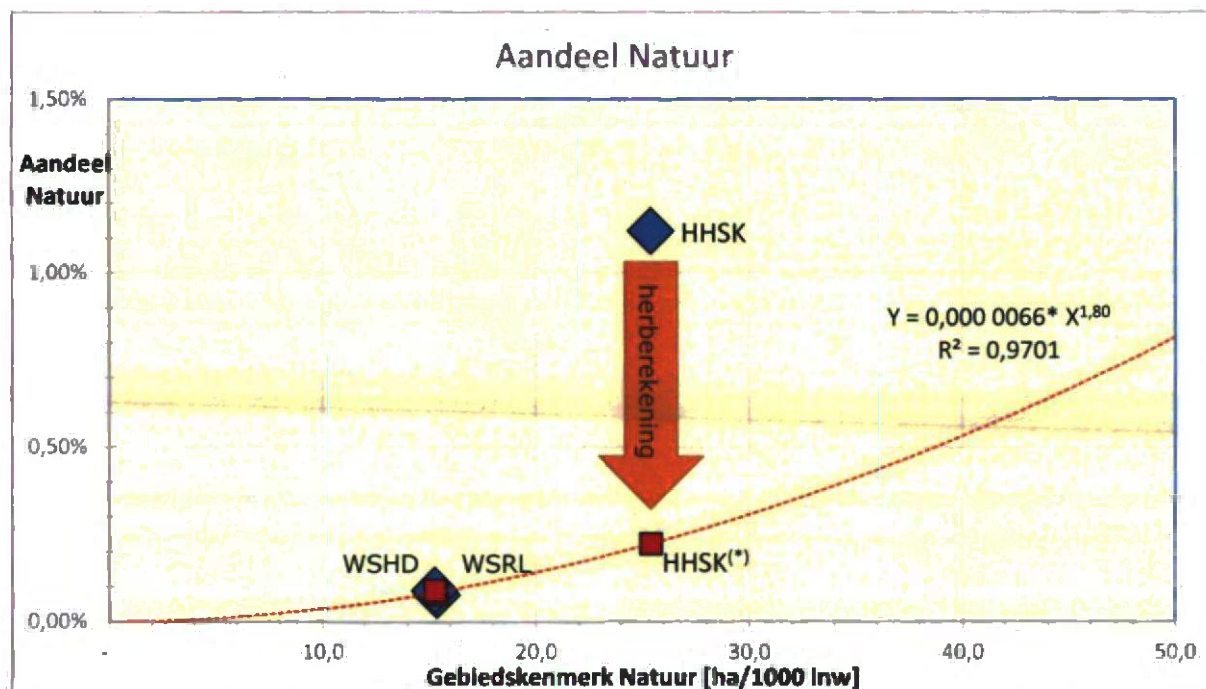
Derhalve wordt het Natuur-aandeel van HHSK voor het bepalen van de regressielijn op 20% van het werkelijke aandeel gesteld. (De bepaalde regressielijn moet vervolgens voor HHSK met een factor 5 vermenigvuldigd worden om weer uit te komen op het Natuur-aandeel op basis van het gebiedskenmerk.) Ook hier is in eerste instantie gekeken naar een rechte lijn, maar dit gaf toch nog relatief grote afwijkingen. Daarom is de formule op basis van een machts-functie bepaald.

	Gebiedskenmerk [ha/1.000 inw]	Huidig aandeel Natuur
WSRL	15,3	0,08%
HHSK	25,4	0,22% (*)
WSHD	15,2	0,09%

Tabel 4: Gegevens voor de regressielijn Natuur

(*) Herberekend aandeel op basis van 20% van de oorspronkelijke waarde

Dit levert het volgende figuur op:

Figuur 2: Bepalen regressielijn Natuur

Met het herberekenende aandeel voor HHSK is de volgende regressielijn bepaald voor het aandeel Natuur. Daarbij moet dan wel een onderscheid gemaakt worden voor de verschillende waterschappen. Voor WSRL en WSHD geldt:

$$\text{Aandeel Natuur}_{\text{WSRL/WSHD}} = 0,000\ 0066 * \left(\frac{\text{ha natuur}}{1000 \text{ inwoners}} \right)^{1,8} \quad [2-A]$$

Voor HHSK moet deze regressielijn weer met een factor 5 vermenigvuldigd worden, om tot het juiste percentage voor aandeel Natuur te komen. Dus voor HHSK is de volgende formule voor het aandeel Natuur te gebruiken:

$$\text{Aandeel Natuur}_{\text{HHSK}} = 0,000\ 0330 * \left(\frac{\text{ha natuur}}{1000 \text{ inwoners}} \right)^{1,8} \quad [2-B]$$

Deze afleiding levert de volgende uitkomsten op:

	Gebiedskenmerk [ha/1.000 inw]	Huidig aandeel Natuur	Berekend aandeel	afwijking
WSRL (formule 2a)	15,3	0,08%	0,09%	+0,01
HHSK (formule 2b)	25,4	1,12%	1,11%	-0,01
WSHD (formule 2a)	15,2	0,10%	0,09%	-0,01

Tabel 5: Aandeel Natuur op basis van Gebiedskenmerken

De afwijkingen zijn dus zeer gering ten opzichte van de huidige percentages.

Derhalve wordt geconcludeerd dat voor Natuur ook een toepassing van gebiedskenmerken mogelijk is op basis van formule [2A] voor WSHD en WSRL en [2B] voor HHSK. Het verschil tussen deze twee formules is het feit dat Ongebouwd en Natuur bij WSRL en WSHD aparte tarieven hebben, terwijl bij HHSK hetzelfde tarief per ha ongebouwd en natuur geldt.

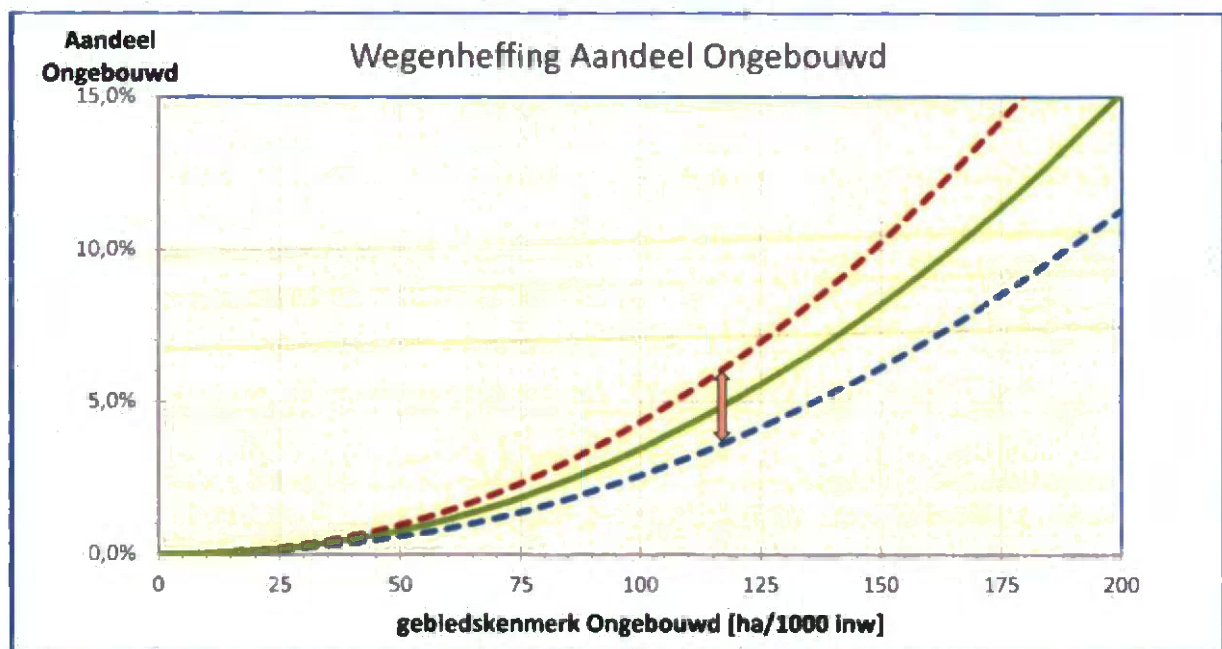
3.5 Resumé

Conform de watersysteemheffing wordt voorgesteld om rond de eerdergenoemde regressielijnen voor Ongebouwd en Natuur een bandbreedte te hanteren van 25%. Binnen deze bandbreedte kan een bestuurlijke afweging plaatsvinden op een vergelijkbare wijze als bij de watersysteemheffing.

Dat betekent dat de waarde voor het aandeel Ongebouwd wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het waterschap binnen de minimum en maximum waarde:

$$Aandeel\ Ongebouwd_{minimum} = 0,000\ 0015 \cdot \left(\frac{ha\ ongebouwd}{1000\ inwoners} \right)^{2,12} \quad [1_{MIN}]$$

$$Aandeel\ Ongebouwd_{maximum} = 0,000\ 0025 \cdot \left(\frac{ha\ ongebouwd}{1000\ inwoners} \right)^{2,12} \quad [1_{MAX}]$$

Figuur 3: Aandeel Ongebouwd in de wegenheffing op basis van het aantal ha ongebouwd per 1.000 inwoners

Het aandeel van Natuur in de wegenheffing wordt vastgesteld binnen de minimum en maximum waarde, waarbij voor WSRL en WSHD de volgende waarden gelden:

$$Aandeel\ Natuur_{minimum} = 0,000\ 00495 \cdot \left(\frac{ha\ natuur}{1000\ inwoners} \right)^{1,8} \quad [2-A_{MIN}]$$

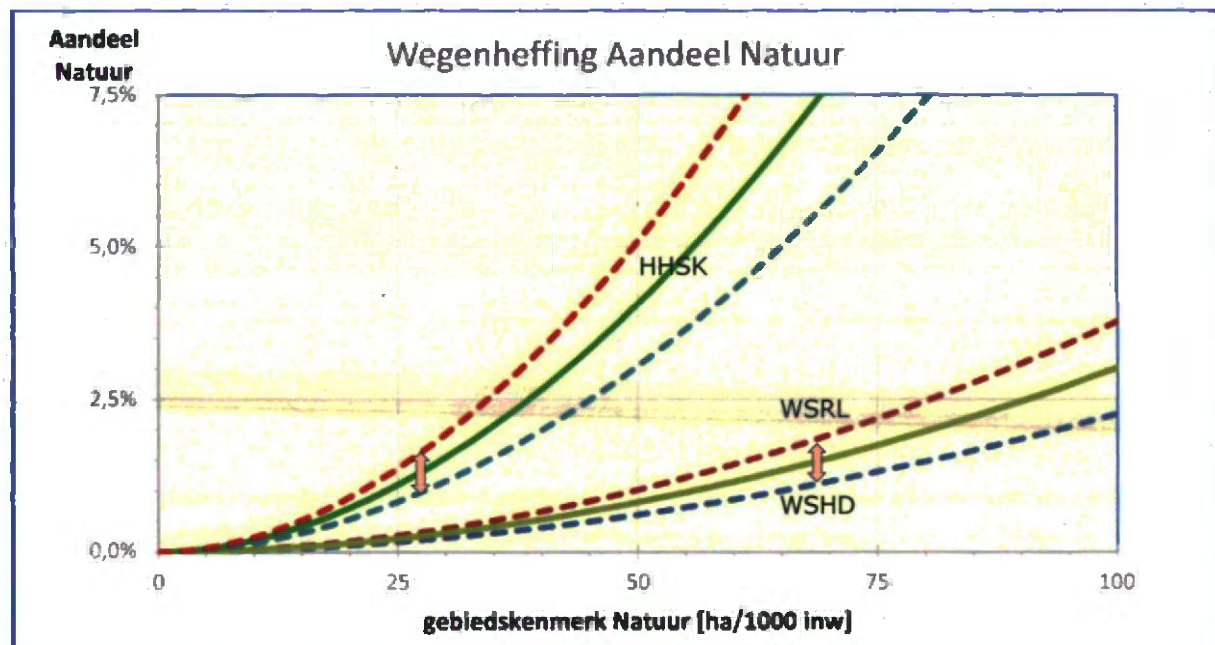
$$Aandeel\ Natuur_{maximum} = 0,000\ 00825 \cdot \left(\frac{ha\ natuur}{1000\ inwoners} \right)^{1,8} \quad [2-A_{max}]$$

Voor HHSK is de minimum- en maximumwaarde te bepalen met de volgende formules:

$$Aandeel\ Natuur_{minimum} = 0,000\ 02475 \cdot \left(\frac{ha\ natuur}{1000\ inwoners} \right)^{1,8} \quad [2-B_{MIN}]$$

$$Aandeel\ Natuur_{maximum} = 0,000\ 04125 \cdot \left(\frac{ha\ natuur}{1000\ inwoners} \right)^{1,8} \quad [2-B_{max}]$$

Dit levert de volgende grafiek op:

Figuur 4: Aandeel Natuur in de wegenheffing op basis van het aantal ha natuur per 1.000 inwoners

Nadat het aandeel voor de categorieën Ingezetenen, Ongebouwd en Natuur zijn bepaald, wordt het restant toebedeeld aan de categorie Gebouwd. Hiervoor is geen nadere bestuurlijke afweging nodig.

4 GEVOELIGHEIDSANALYSE

4.1 Introductie

Om het systeem van gebiedskenmerken te testen zijn drie verschillende scenario's berekend. Daarbij zijn twee scenario's met een kleine verandering ten opzichte van de uitgangssituatie. Het derde scenario betreft een zeer uitzonderlijke situatie, waarbij een aanzienlijke wijziging ten opzicht van de uitgangssituatie optreedt.

De verwachting is, dat de veranderingen in de aandelen voor Ongebouwd en Natuur bij de eerste twee scenario's beperkt zijn, terwijl bij het derde scenario nog reële waarden worden berekend.

De drie scenario's zijn:

- I. Er wordt 100 ha landbouwgrond omgezet in 100 ha natuur;
- II. Er wordt 100 ha landbouwgrond gebruikt voor een nieuwe woonwijk, waarop woningen worden gebouwd en waardoor er 1.000 méér inwoners binnen het wegenbeheergebied leven.
- III. Het wegbeheer in 80% van het gebied (waarin 90% van de inwoners leven) is overgedragen. Het wegenbeheer wordt dus nog uitgevoerd in één plattelandsgemeente (ter grootte van 20% van het oorspronkelijke wegenbeheer-oppervlak) waar 10% van de oorspronkelijke totale inwoners leven. In de gemeente wordt 67% van het oppervlak ingevuld door ongebouwde percelen zijn en 20% door natuurterreinen.

Voor elk van de drie waterschappen worden de gebiedskenmerken en de aandelen ongebouwd en natuur opnieuw berekend.

4.2 WSRL

Als de drie scenario's voor WSRL worden doorgerekend, dan krijgen we bij scenario I en II zeer geringe afwijkingen in de aandelen Ongebouwd. Het aandeel Natuur verandert bij scenario II en III niet, vanwege de afronding op 2 decimalen.

Bij scenario III worden de aandelen Ongebouwd en Natuur relatief hoog, maar lijken nog alleszins reëel voor een plattelandsgemeente.

(N.B. Omdat de totale kosten voor het wegbeheer ook lager zullen zijn, is de verwachting, dat de stijging van de tarieven bij scenario 3 beperkter is.)

In onderstaande tabel is het overzicht gegeven.

WSRL		Basis	I	II	III
Kengetallen					
Aantal inwoners	[# inw]	244.000	244.000	245.000	24.400
Oppervlakte	[ha]	40.087	40.087	40.087	8.017
Ongebouwd	[ha]	29.178	29.078	29.078	4.810
Natuur	[ha]	3.743	3.843	3.743	1.603
Gebiedskenmerken					
Inwonerdichtheid	[inw/km ²]	609	609	609	304
Ongebouwd	[ha/1.000 inw]	120	120	120	220
Natuur	[ha/1.000 inw]	15	15	15	66
Kostentoedeling					
Aandeel Ongebouwd	[-]	5,08%	5,04%	5,00%	18,52%
Aandeel Natuur	[-]	0,09%	0,09%	0,09%	1,23%

Tabel 6: Kostentoedeling Ongebouwd en Natuur op basis van gebiedskenmerken WSRL bij verschillende scenario's voor het wegenbeheer

4.3 HHSK

Ook voor HHSK zijn de drie scenario's doorerekend. Bij scenario I en II zijn de afwijkingen in de aandelen Ongebouwd en Natuur gering.

Ook de uitkomsten bij scenario III lijken nog alleszins reëel voor een plattelandsgemeente.

(N.B. Ook hierbij geldt dat de totale kosten voor het wegbeheer lager zullen zijn, zodat de stijging van de tarieven bij scenario 3 naar verwachting beperkter is.)

In onderstaande tabel is het overzicht gegeven.

HHSK		Basis	I	II	III
Kengetallen					
Aantal inwoners	[# inw]	80.256	80.256	81.256	8.026
Oppervlakte	[ha]	14.140	14.140	14.140	2.828
Ongebouwd	[ha]	9.898	9.798	9.798	1.895
Natuur	[ha]	2.038	2.138	2.038	566
Gebiedskenmerken					
Inwonerdichtheid	[inw/km ²]	568	568	575	284
Ongebouwd	[ha/1.000 inw]	123	122	121	236
Natuur	[ha/1.000 inw]	25	27	25	70
Kostentoedeling					
Aandeel Ongebouwd	[-]	5,42%	5,31%	5,17%	21,48%
Aandeel Natuur	[-]	1,11%	1,22%	1,09%	7,00%

Tabel 7: Kostentoedeling Ongebouwd en Natuur op basis van gebiedskenmerken HHSK bij verschillende scenario's voor het wegenbeheer

4.4 WSHD

Tenslotte blijkt ook bij WSHD dat de verschillen in de aandelen Ongebouwd en Natuur bij scenario I en II gering zijn.

De uitkomsten bij scenario III lijken plausibel voor een plattelandsgemeente zoals Goeree-Overflakkee of Hoeksche Waard.

(N.B. Ook hierbij geldt dat de totale kosten voor het wegbeheer lager zullen zijn, zodat de stijging van de tarieven bij scenario 3 naar verwachting beperkter is.)

In onderstaande tabel is het overzicht gegeven.

WSHD		Basis	I	II	III
Kengetallen					
Aantal inwoners	[# inw]	760.000	760.000	761.000	76.000
Oppervlakte	[ha]	87.849	87.849	87.849	17.570
Ongebouwd	[ha]	63.162	63.062	63.062	11.772
Natuur	[ha]	11.586	11.686	11.586	3.514
Gebiedskenmerken					
Inwonerdichtheid	[inw/km ²]	865	865	866	433
Ongebouwd	[ha/1.000 inw]	83	83	83	155
Natuur	[ha/1.000 inw]	15	15	15	46
Kostentoedeling					
Aandeel Ongebouwd	[-]	2,35%	2,34%	2,33%	8,79%
Aandeel Natuur	[-]	0,09%	0,09%	0,09%	0,66%

Tabel 8: Kostentoedeling Ongebouwd en Natuur op basis van gebiedskenmerken WSHD bij verschillende scenario's voor het wegenbeheer

5 VERVOLGPCEDURE

Uit hoofdstuk 3 en 4 blijkt het mogelijk om de kostentoedeling voor het wegenbeheer op basis van gebiedskenmerken op te zetten, dat vergelijkbaar is met het systeem voor de watersysteemheffing⁵. De drie belangrijke criteria daarbij zijn:

- o De overgang naar het nieuwe systeem mag niet leiden tot een grote verschuiving van de aandelen Ongebouwd en Natuur;
- o De weeffout moet opgelost zijn;
- o Het systeem moet toekomst-vast zijn.

De gepresenteerde formules voor de gebiedskenmerken Ongebouwd en Natuur voldoen aan deze criteria.

Een noodzakelijke voorwaarde voor het kunnen toepassen van gebiedskenmerken in de toedeling van de wegenheffing is wel, dat de provincie het Reglement van Bestuur daarop aanpast.

Omdat de kostentoedelingsverordening elke vijf jaar opnieuw moet worden vastgesteld, zou dit voor WSHD in 2025 al moeten gebeuren. Voor WSRL moet dit in 2026 plaatsvinden, terwijl HHSK een aanpassing van het Reglement vóór eind 2028 moet hebben. De procedure voor WSHD is dus het meest urgent.

Het startpunt voor deze aanpassing vormt het verzoek van het Algemeen Bestuur van het waterschap aan GS om het Reglement aan te passen. Vervolgens moet de aanpassing de daarvoor geëigende procedure doorlopen, waarna Provinciale Staten uiteindelijk het nieuwe Reglement vaststelt.

De inhoudelijke wijziging is voor elk van de wegbeherende waterschappen natuurlijk iets anders. In bijlage 1 is het idee geschetst, volgens welke de gebiedskenmerken kunnen worden ingepast voor de verschillende waterschappen. Conform de nieuwe watersysteemheffing wordt daarbij een bandbreedte van 25% rond de berekende waarde voor het aandeel Ongebouwd en Natuur toegepast. De toepassing van deze bandbreedte is voorbehouden aan het Algemeen Bestuur bij het vaststellen van de Kostentoedelingsverordening voor de Wegenheffing.

⁵ Bij de watersysteemheffing in het nieuwe 2^e lid van artikel 121 Waterschapwet is een verplichte differentiatie binnen de categorie Gebouwd opgenomen tussen woningen en niet-woningen. Voor de wegenheffing wordt deze differentiatie in deze beschouwing NIET overgenomen. De reden daarvoor is tweërlei:

- a) Bij de huidige regelgeving is er voor de wegenheffing géén mogelijkheid gecreëerd tot tariefdifferentiatie binnen een belastingcategorie. Het nu overnemen van deze ene tariefdifferentiatie voor de wegenheffing roept zeker vragen op t.a.v. de andere mogelijkheden voor tariefdifferentiaties uit de watersysteemheffing.
- b) Het jaarlijks toepassen van deze verplichte tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen binnen het taakgebied van het wegenbeheer betekent veel extra werk en vormt de basis voor fouten en geschillen.

BIJLAGE 1: VOORSTEL VOOR AANPASSING REGLEMENT

De **geel-gemarkeerde** passages zijn aangepast.

Reglement van Bestuur Waterschap Hollandse Delta**Artikel 21.**

1. Ter bestrijding van kosten die zijn verbonden aan het wegenbeheer wordt door het waterschap onder de naam wegenheffing een heffing geheven.
2. Het algemeen bestuur kan in de verordening als bedoeld in artikel 122b van de Waterschapswet één of meer belanghebbende categorieën, bedoeld in artikel 122a van de Waterschapswet, vrijstellen van de heffingsplicht.
3. De toedeling van het kostenaandeel aan de categorie ingezetenen wordt bepaald aan de hand van de gemiddelde inwonerdichtheid per vierkante kilometer in het gebied waar de wegentaak wordt uitgevoerd **en aan de overige categorieën op basis van de waardeverhoudingen van de onroerende zaken in het economisch verkeer in het gebied waar deze taak wordt uitgevoerd.**
4. De toedeling van het kostenaandeel aan de categorie Ongebouwde onroerende zaken, niet zijnde natuurterreinen wordt bepaald in procenten volgens de formule:
$$0,000\ 002 \cdot (A)^{2,12}$$
waarbij A staat voor het aantal hectaren ongebouwde onroerende zaken, niet zijnde natuurterreinen, per 1000 inwoners in het taakgebied van het wegenbeheer van het waterschap.
5. De toedeling van het kostenaandeel aan de categorie Natuurterreinen wordt bepaald in procenten volgens de formule:
$$0,000\ 006 \cdot (B)^{1,91}$$
waarbij B staat voor het aantal hectaren natuurterreinen per 1000 inwoners in het taakgebied van het wegenbeheer van het waterschap.
6. Het algemeen bestuur kan de in het vierde en vijfde lid bedoelde kostenaandelen aan de hand van de gebiedskenmerken verhogen of verlagen met maximaal 25%.
7. De artikelen 116, 118, 119, 120 **eerste, tweede en achtste lid, evenals artikel 121 eerste, derde en vierde lid** van de Waterschapswet zijn van overeenkomstige toepassing.

Reglement van Bestuur Waterschap Rivierenland

(nog aan te passen)

Artikel 21 Toedeling kostenaandeel

- 1 In de verordening, bedoeld in 122b, eerste lid, van de wet wordt voor elk van de categorieën van heffingsplichtigen de toedeling van het kostenaandeel opgenomen.
- 2 De artikelen 116, 118, 119, 120 en 121 van de wet zijn van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat de toedeling van het kostenaandeel voor de categorieën, bedoeld in artikel 20, onderdelen b tot en met d, wordt bepaald op basis van de waarde van de onroerende zaken in het economische verkeer waarbij de waarde van de openbare wegen in de zin van de Wegenwet buiten beschouwing wordt gelaten.

Reglement van Bestuur Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

(nog aan te passen)

Artikel 22.

1. In het op de kaart als bedoeld in artikel 2 tweede lid, gearceerd aangegeven gebied, wordt ter bestrijding van de kosten die zijn verbonden aan het wegenbeheer door het hoogheemraadschap onder de naam wegenheffing een heffing gegeven.
2. De toedeling van het kostenaandeel aan de categorie ingezetenen wordt bepaald aan de hand van de gemiddelde inwonerdichtheid per vierkante kilometer in het gebied waar de wegentaak wordt uitgevoerd.

3. De toedeling van het kostenaandeel aan de categorie gebouwd enerzijds en de categorieën ongebouwd en natuurterreinen anderzijds, wordt bepaald op basis van de waardeverhoudingen van de onroerende zaken in het economisch verkeer in het gebied waar de wegentaak wordt uitgevoerd.
4. De toedeling van het kostenaandeel aan de categorie ongebouwd en natuurterreinen wordt bepaald op basis van het aantal hectares van de onroerende zaken in het gebied waar de wegentaak wordt uitgevoerd.
5. De artikelen 116, 118, 119, 120 eerste en vijfde lid, alsmede artikel 121 van de Waterschapswet zijn van overeenkomstige toepassing.